

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za označila se plačuje od četrstopenjske petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Vabilo na naročbo.

S koncem tega meseca se prične novo naročanje na zadnje četrletje. Gg. naročnike prosimo, da naročnino o pravem času ponové, ako hoté list dobivati redno v roke, ker „Slov. Narod“ pošiljamo samo onim, ki naprej plačajo naročnino.

„Slovenski Narod“ velja:

Za ljubljanske naročnike brez pošiljanja na dom:

Za četrt leta 3 gl. 30 kr.

Za jeden mesec 1 „ 10 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec, 30 kr. za četrt leta.

S pošiljanjem po pošti velja:

Za četrt leta 4 gl. — kr.

Za jeden mesec 1 „ 40 „

Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer:

Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr.

Po pošti prejemati „ „ 3 „ — „

Opravištvu „Slov. Naroda“.

V preudarek.

III.

—n. Kako bi se dalo pomagati zadolženim kmetom in najemnikom, onim, katerim ne posodi nobena posojilnica, onim, ki so najbolj pomoči potrebni, ker stojé na meji proletarijata? To je premišljal F. W. Raiffeisen, župan v Flammerfeldu v Westerwaldu, ko je v njegovem kraju zlasti za živinsko kupčijo nastalo veliko denarno pomanjkanje. Ustanovil je zategadelj 1849. l. društvo, katero je kupovalo živino ter jo delilo mej prebivalce, ki so jo morali plačevati v petih letih z letnim delnim plačevanjem (teilzahlung). Ker so se pa pri tem početji prikazale marsikateré neprilichnosti, je društvo začelo za nakupovanje živine posojati denar proti navadnemu poroštvo. Leta 1852. je bil Raiffeisen za župana postavljen v Heddendorfu in je tam ustanovil dobrodelno društvo, ki bi bilo imelo skrbeti za odgojo zapuščenih otrok, dajati delo odpuščenim kaznjencem in stanovnikom, ki so pohajkovali brez dela, napraviti ljudsko knjižnico, oskrbeti potrebno živino in ustanoviti kreditno kaso. Ker je bil pa ta delokrog preobširen, se je razpustilo dobrodelno društvo in mestu njega se je ustanovilo leta 1864. posojilno društvo.

To je Raiffeisenovo posojilno društvo, katero priporoča dr. Hausegger v graškeji „Tagesposti“ in zategadelj je hočem tu nekoliko opisati in sicer po spisu, ki ga je priobčil župnik Müller v zadnjem zvezku, v Neussi izhajajočih „Christlich sociale Blätter“.

Posojilno društvo je v zvezi s hranilnico in ker je vsako tako društvo omejeno le na jedno župo, si marsikateri prihrani svoj zaslu-

ženi denar, ki bi si ga ne bil, ko bi ga moral nositi v daljino bodi si deželno, bodi si okrajno hranilnico. Posoja se najdalje na deset in vrača se z letnim delnim vplačevanjem, kajti kmetovalec si mora prizadevati, da svoj dolg zmanjšuje in tako svoje imenje boljša. Ker ima vsako leto svojo žetev, lahko tudi vsako leto nekoliko povrne in v desetih letih je brez dolga. Zgodilo se je uže dostikrat, da so si kmetje izposodili pri tem društvu, ter plačali dolg drugod, in zdaj pri društvu vsako leto deseti del svojega dolga vplačujejo. Da se lahko tudi četrletni in mesečni obroki določijo, se samo razume in to je posebno ugodno za kmete, ki blizu mesta ali kake fabrike stanujejo. Zavezanost, da se v določenih obrokih plačujejo določene svote, sili dolžnika k varčnosti, in ga tudi nanjo privadi, da večkrat še potem, ko je uže svoj dolg pobotal, živi kakor prej in svoj prihranjeni denar izroča hranilnici.

Posojuje se na hipoteke in na varno poroštvo. Ko bi se posojalo samo na hipoteke, bi društvo ne dosegalo svojega namena, ker je marsikateri kmet uže do glave zadolžen in gostači ali najemniki bi bili popolnem izključeni. Pri taci družtvih ima tudi osebni kredit veliko veljavo, ker se raje posojuje pridnemu, če ima tudi malo imenje, kot zapravljevemu in lehkomišelnemu z večjim imenjem. Zategadelj, da je poroštvo varno, so posojilna društva omejena navadno le na jedno župo in tako upravni svet more spoznati kreditno sposobnost posameznih župljanov in v sejah se posvetuje o kreditu porokovem in o kreditu onega, ki kredita išče, o visokosti svote, kakor tudi o načinu povračevanja, in potem se v četrletnih sejah upravnega sveta presoja delovanje odsekovo. To ravnanje je tudi učinilo, da, kolikor se je Raiffeisen spominal, še nobeno društvo, ki je bilo osnovano po njegovem zistemu, nij imelo nobene znatne izgube.

Tu ne morem presojati, ali bi bilo bolje omejeno ali neomejeno poroštvo, ker morejo na Nemškem po zakonu taka društva le s pogojem neomejenega poroštva dobiti pravice prave korporacije. A Raiffeisen je zelo zmanjšal nevarnost neomejenega poroštva s tem, da je izključil iz posojilnih društev vse posle, ki so navezani na kak riziko, kakor menjice itd. Denar se izdaje le proti popolnemu varstvu kakor posojilo. To, kar dolžniki več plačujejo na obrestih (navadno po 5 %) nego se upnikom izplačuje (navadno po 4 %) in mal provizijon se ne razdeli kot dividenda, temveč ostane v rezervnem fondu. Deleži za upnike so po deset mark, odsek in upravni svet delata zastonj, samo tajnik ali računar ima malo plačo. —

Kaj pa, ko bi se rezervni fond zelo narastel? Tega se nij treba tako kmalu bati,

ker v jednej župi poslovanje nij tako veliko in ker se posoja z obrestimi, ki so nizke, kolikor je največ moči. Ko bi se pa po preteku mnogih let društveno imenje res znatno povečalo, bi se dal provizijon zmanjšati ali celo odpraviti, obresti bi se ponizale in vsi prihodnji dohodki bi se mogli porabiti za dobrodelne naprave tiste župe.

Ko so se posojilna društva pomnožila, je bilo treba pri posameznih odstraniti tudi marsikateré zapreke. V revnejših krajih je društvom pomanjkovalo denarja, v bogatejših so ga imeli toliko, da ga nijso mogli vsega namenu primerno naložiti na obresti. Zategadelj je Raiffeisen ustanovil v Neuwiedu kmetijsko centralno kaso iz različna posojilna društva so vzela po jedno ali več delnic. Ako ima katero društvo več denarja, kakor ga potrebuje, pošlje ga centralnej kasi, kjer dobiva, kakor je odpovedni obrok, po 4 do 4 1/2 % obrestij; ako ga po kateremu društvu manjka, ga dobiva tu po 5 %.

Tudi vrhovno vodstvo vseh društev je v Neuwiedu; voli se pa to vodstvo v občnem zboru iz odsekovih udov raznih društev. Na čelu mu je zdaj sam Raiffeisen. Vodstvo ima svoje seje, kadar je treba in sporoča posamnim društvom, kar je sklenilo. Vsako društvo plačuje na leto vodstvenej blagajnici petnajst mark in dobiva zastonj mesečnik „Landwirtschaftliches Genossenschaftsblatt“. Od todi more tudi ceno dobivati dober gnoj in dobro klajo.

Ako bi kje mislili osnovati tako društvo, naj si naprvo poiščejo sposobnega računarja in predstojnika, kateremu bi zaupala vsa župa, ker je vse odvisno od dobrega poslovanja; v mnogih krajih na Nemškem je župnik sam predstojnik. Potem se skličejo samostojni župljanje in pojasni se jim namen in prid tacega društva in določijo se društvena pravila. Oni, ki so pravila podpisali, se skličejo k občnemu zboru, v katerem se izvoli predstojnik in upravni svet in določi računar; potem se predlože pravila kompetentnej gospodski v potrjenje. Če kje hote pojasnila po bliže, lahko se obrnejo za svet k samemu Raiffeisen.

Ta društva so se po nekaterih krajih na Nemškem zelo razširila, posebno jih podpira bavarska vlada; nij mi pa znano, če je na Avstrijskem kje kako tako društvo.

Priobčujoč ta članek nikakor ne mislim, da bi se s posojilnimi društvi našemu kmetu uže zadostno pomagalo, kajti vsa beda ima globoke korenine v zakonih in napravah zdanjega časa. Tudi vem, da bi bile veliko bolj primerne občne, pod državnim nadzorstvom in garancijo delujoče deželne kmetijske kase in zavodi, o katerih morda pri priliki spregovorim, ali predno nam vlada te oskrbi, utegne preteči še veliko vode.

Upoznajmo se z viri žalostnega kmetkega stanja, iščimo pridno lečilnih sredstev. Se ve, treba je pri tem dosti truda in požrtvovalnosti ali ne bojimo se je, kajti delali bomo za duševni in gmotni napredek svojega naroda. Veseliti nas pa mora, da so zdaj skoro v vseh krajih in krogih našega cesarstva vsaj uvideli propadanje kmetkega stanu in deloma tudi spoznali prave uzroke, ker se celo židovsko kapitalistična „Wiener Börse“ piše: „Če se hoče kmetu resnično pomagati, se more zgoditi le s tem, da se njegovo zemljišče še bolj ne zadolži in s tem, da bode on mogel bolj-šati in da bode pomočnik garancijo imel, da bode tudi res zboljšal svoj gospodarski položaj, kar je jednoznačno s povišanjem zemljiščne moči in z zadrževanjem in odstranjevanjem kapitalovega nasilstva“.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 17. septembra.

Iz Zagreba 16. septembra. [Izv. dop.]

Včerašnji in današnji dan je bil precej srečen za opozicijo Mrazovičevo kakor tudi Starčevi-čevo. Ne samo, da je Mrazović, kateremu je odstopil mesto dr. Jordan, prišel v sabor, tudi drugače je šlo srečno. V Križevcih je nadvladal rektor univerze dr. Fr. Marković vladnega kandidata, bivšega podpredsednika saborskega dr. Vuščića, v Gjurjevci je izbran suspendirani profesor univerze dr. Vrbanić.

Nadalje so izvoljeni opozicionaleci Mrazovičeve stranke: baron Tito Ožegović in Than-hoffer (proti dr. Franku). Kandidati Starčevi-čeve opozicije so izvoljeni sledeči: baron Rukavina v Zlataru, Fran Folnegović v Senji, dr. Majcen v Krapini.

Od vladne stranke so zmagali Rubido-Ghiczy v Pregradi, župnik pravoslavni Turalo proti Starčevićjancu židu Singeru, dr. Vaso Gjurgjević, Ljudevit Vukotinović, baron Kušević in lekarnik Seitz v Veli Gorici proti Mlinariču ker je odvetnik dr. Vidrić odstopil.

Baron Živković, ki je propal v Samoboru, kandidira v doljem gradu Oseku, kjer mu je zmaga zagotovljena.

„Obzor“ je prestal izhajati, in od danes počenši izhaja „Pozor“. Uzrok temu je okolnost, ka je Miškato-^{vić}, katerega je opozicija odstavila bila od uredništva, dobil pravdo zavoljo motenja poseda, pa se je bilo bati, da bode ovršil pravdo ter se zopet postavil v posed uredništva.

Kaj takega bi zares bil „unicum“ v pravosodji, ali nemogočega itak nij nič na svetu, kakor je videti.

Včera smo že povedali, da je predsednikom upavnemu sodišču imenovan tajni svetnik grof **Belcredi**. To imenovanje je zelo vzburilo kri ustavovercem, vzeli so to vest tako ostro v kritiko, da se je državnemu pravdniku vender uže preveč zdelo, konfisciral je nekaj listov, a vender se najde v njih še velika množica nekvalificiranih opazk. Avtonomistična žurnalistika pa je s tem imenovanjem zadovoljna. „Politik“ piše: „Češka narodna stranka sme biti s tem imenovanjem zadovoljna. Grof Rihard Belcredi je še za dni svojega praškega namestnikovanja radi svojega pravicoljubnega mišljenja, zaradi svoje narodne nepristranosti v Češki najboljši spomin zapustil in je poleg grofa Hohenwarta jeden največšjih še živečih avstrijskih upravnih uradnikov.“

Vlada misli baje pomnožiti **gospodsko zbornico** z imenovanjem desetih udov. In tej vesti prideva „Dt. Ztg.“: „Pomnoženje desnice v gospodski zbornici le za deset udov bi pomenilo za ustavoverno stranko izgubo

večine.“ Vlada torej misli poklicati v zbornico sebi prijaznih udov.

Avstrijski **ustavoverci** jeli so zdaj kazati v svojih glasilih, kakor v „Dt. Ztg.“, popolnem svojo barvo. Oni odločno in jasno izjavljajo, da hoté najprvle skrbeti za se, da je njihov blagor jim bolj na srci, kakor pa blagor države. Čudno je, da državni pravdnik nij taci izdajskih izjav konfisciral, — nam je prav, da jih nij, se vsaj vidijo v popolnej luči. Zdaj vemo, kako je njihovo mišljenje in tolažimo se tudi lahko, da ta stranka je uže popolnem gnila v notranjem, to so le že zadnja gibanja umirajočega.

Iz **Zadra** prinaša praška „Politik“ ta-le brzjav: „Bajamonti je pri svojej vrnitvi v Spljet zopet insceniral škandale. Italijanissimi atrapirali so veliko demonstracijo za tega svojega voditelja in so ob jednem došlemu narodnemu poslancu Bulatu pretili; poslanca Bulata so morali vojaki spremiti domov.“ Temu ne dodajemo komentare, ker se bojimo konfiscacije, rečemo le, da to rovanje iredentovcev gotovo nij v korist državi, niti nij pomirljivo za Slovane tam živeče.

Baron Lapenna je uže odšel v **Bosno** in **Hercegovino** izvrševat svoj posel. Čakajmo, kako in kaj se bode izvršilo in sklenilo.

Vnanje države.

Črnogorski knez potuje zdaj po novo pridobljenem ozemlju. Povsod ga sprejemajo z veliko navdušenostjo in mu svečano izražajo svojo udanost. Iz tega je jasno, da je mohamedansko prebivalstvo s knezom zadovoljno in da so glasovi, ki so se čuli o nezadovoljnosti mohamedanov, le v ta namen poslali se v svet, da bi v temo postavili Črno goro. „Glas Črnogorca“ poroča, da so kneza posebno slovesno sprejeli v Dulcinji. Čakali so ga albanski vojvode pod vodstvom Aslan-bega uže pred vrati. Najstarejši albanski vojvoda ga je pozdravil prav pristržno in končal svoj pozdrav z besedami: „Na tvojem morji te pozdravljajo tvoji vojvode“.

V **Albaniji** je še vedno nemirno. Derviš-paša je le tam gospod, kjer stoji njegova voj-ska; on si tudi ne upa nadaljevati operacije proti Albanezom, dokler ne dobi nove pomoči, ki pa je uže na poti. Baje da so se Albanezi uprli bolj proti neznosnemu gospodarenju Derviš-paše, kot pa proti avtoriteti Turčije.

Mej **Francijo** in **Anglijo** se bodo zopet pričela pogajanja radi kupčijske zveze.

Iz **Rima** se poroča glede sprave in sporazumljenja z Nemčijo tako-le: „V rimskih krogih se sliši, da se je modus vivendi mej Nemčijo in Vatikanom na tej podlagi sestavil: Nadškofa pozenski in kolinski dasta ostavke. Nuncij za zdaj ne gre v Berlin; a pruski poslanik naj tu s svetim stolom preiskuje, kako naj bi se spremenile ali omehčale majniške postave. Pogajanja z Rusijo se nijso pretrgala, a napredujejo le počasi. Papež je zdaj zelo zdrav. Misli se, da ne pojde, kakor se je čulo začetkom, msgr. Jacobini, marveč msgr. Rotelli kot nuncij v Monakovo.“ To poročilo se ve, da je tudi take vrste, da se jutri zopet lahko dementira in pride popolnem drugačno na njega mesto.

V **Irskej** so razmere še vedno zelo žalostne, eksmisije se ponavljajo in deželna liga postopa pretilno. Poroča se zopet o novih krvavih dejanjih, ki jih izvršuje deželna liga. Ker se od dne do dne ponavljajo eksmisije, tudi liga ne kaže, da poneha v svojem počet-njanji, da, ona pridiguje popolno uničenje posestnikov.

Poročali smo, da so bili nastali v **Arti** nemiri zaradi agrarnih razmer. Zdaj se brzjavlja, da se je nemir polegel, ker so kmetje obljubili, da hoté dajati posestnikom dozdanji danj.

Iz ljubljanskega mestnega odbora.

Na dnevnem redu predvčerašnje javne seje mestnega odbora so bila: I. poročila redarstvenega odseka o hišnem redu za novo klavnico in o premeščenji svinjskega trga h klavnici; II. poročila združenega redarstvenega in novčnega odseka o prošnji mesarjev, da bi

se odpravila tarifa za meso, pa o inštrukcijah in plačah klavničnih služabnikov; III. poročila novčnega odseka o uredbi hleva za sumne vojaške konje in o prodaji mestae ledenice na vrtu deželne bolnice; IV. poročila grajevnega odseka o uspehu licitacije za nasipanje v prihodnjih treh letih, v izvodu kanala skozi frančiškansko ulico in o najemu tehničnega pomočnika V. poročila šolskega odseka o nagradi za poduk o veronauku v mestnej šoli na barji; VI. poročila osebstenega in pravnega odseka o samostalnem predlogu gospoda Regalija gledé premembe ljubljanskega občinskega reda, kar se tiče volilne pravice in o prošnji mestnega fizika dr. Kovača, da bi mu štela leta provizornega službovanja.

Navzočnih je bilo 19 odbornikov.

O novem klavničnem redu je v imenu policijskega odseka poročal grof Chorinsky. Odslej bodo morali mesarji in gostilničarji klati vso živino v klavnici in strogo bode prepovedano uvažanje mrtvega mesa v mesto. Vsako mrtvo meso se bode zaplenilo in na korist mestnih revežev prodalo, ako bo zdravo, drugače pa uničilo. Razen tega bo vsak, ki ga bodo zasačili, da uvažja meso mrtve živine, kaznovan v smislu cesarske naredbe od 2. aprila 1854 l. z denarno kaznijo od 5 do 100 gold., ali pa z zaporom od jednega do dvajset dnij. Samo zasebniki bodo smeli klati doma, a morali bodo zato od magistrata v vsakem slučaju imeti posebe dovoljenje, katero se njim bode izročalo brezplačno. Drugi paragrafi klavničnega reda se tičejo tega, kako se imajo mesarji v novem poslopji vladati, koliko časa da je živina prosta takse za hlev (24 ur) i. t. d. Regali želi, naj bi živinozdravnik bil zavezan vsako živino v teku dveh ur pregledati; Lassnik in grof Chorinsky temu ugovarjata in Regali jev nasvet ne obvelja. Regali tudi nasvetuje, naj bi se pristojbina za klanje in za to, če bo živina dalje v hlevu mestne klavnice ko 24 ur, nekoliko znižala, a dr. Suppan opomina, da je mestni zbor o tem uže storil sklep, na kateri se naslanja klavnični red. Glede plačila za rabo tehtnic v klavnici nasvetuje odsek za govejo živino po 20 kr., za prašiče po 15 kr. in za teleta po 10 kr. Regali pravi, da so te pristojbine previsoke. Mestni komisar Tomec pa razjasni stvar, da goveja živina se v obče ne vaga, prašičih pa prodajalec plača tehtanje. Potem se nasvetovane takse odobre. Za rabo ledenice se določijo ravno tiste pristojbine, kakor veljajo zdaj za mestno ledenico na cesarja Jožefa trgu.

S tem je klavnični red odobren in grof Chorinsky poroča še o preselitvi sejma za prašiče. Redarstveni odsek nasvetuje, naj se sejem od zdanjega prostora na Poljanskej cesti pred cukrarnico prostavi o zimskem času na prostor pred klavnico ob cesti in na prostor za klavnico ob Gruberjevem kanalu, po leti pa naj bi bil sejem na klavničnem dvorišči. Dr. vitez Bleiweis je proti temu, da bi bil sejem na klavničnem dvorišči, kajti potem bo malo snažnosti v klavnici; zunanji prostor pred klavnico naj se zagradi in tam naj bode sejem po zimi in po leti. Regali misli, da bode motilo komunikacijo, ako bo sejem poleg ceste; on meni, da bi bilo dobro, če bi mesto kupilo travnik do Štepanškega mostu in tam naredilo živinski sejem. Mestni komisar Tomec izjavi, da se je zaradi tega ozir jemal na klavnično dvorišče za prasji sejem, ker bode prostor pred klavnico morebiti rabiti mo-

ral za goveji sejem, kajti deželna vlada itak na to dela, da se zdanji živinski sejmski prostor zamenja. Tudi se mesto nekoliko ubrani konkurence, kajti dozdanji posestnik tehtnice se ž njo lahko preseli h klavnici; ako bode pa sejem na dvorišči klavnice, se bode vse vagalo na mestnej tehtnici. Pri glasovanju se sprejme predlog dr. viteza Bleiweisa, da ima biti sejem le zunaj klavnice. Končno se tudi sklone, da se konji od voz, ki pripeljejo prašiče na trg, ne smejo devati v klavnične hleve.

(Dalje prih.)

Domače stvari.

— (Opomin.) Pokojni Jurčič je izposodil nekoliko knjig, ki so lastnina „Narodne tiskarne“, oziroma uredništva „Slov. Naroda“. Vmes je razposojenih tudi nekaj starejih letnikov našega lista, katere bomo zdaj potrebovali. Ker ne utegnemo opomniti vsacega osobno, po tem potu pozivljemo gospode, pri katerih se nahajajo omenjene knjige, da nam jih čim preje moči blagovolé vrniti.

— (Za česko narodno gledališče.) Vstopnice in sedeži za predavanje, katero g. Ivan Hribar, banke „Slavije“ glavni zastopnik, prireja danes ob 11. uri dopoldne v čitalnični dvorani na korist fondu za zopetno sezidanje pogorelega českega narodnega gledališča, se od 10. ure naprej dobivajo pri blagajni pred vhodom.

— (Za javno tombolo,) ki bode jutri popoldne na Kongresnem trgu, se je spečalo uže precej kartelj in uspeh bode gotovo povoljen, če le vreme ostane ugodno. Pred začetkom tombole bode v Zvezdi svirala sl. 26. pešpolka izvrstna godba, katere zaradi vojaških vaj uže dalje časa nijsmo slišali tukaj.

— (Ljubljanski mestni odbor) bode v ponedeljek popoldne ob 5. uri nadaljeval predvčerajšnjo svojo sejo, katera je morala pretrgati se, ker zbor po odhodu nekaterih odbornikov, ki so ob 6. uri šli k seji trgovinske obrtne zbornice, nij bil več sklepčen.

— (Ljubljanski učiteljski.) Nekaterim dunajskim listom se je brzojavilo iz Ljubljane, da se v tukajšnji učiteljski sprejemajo samo taki učenci in učenke, katerih materin jezik je slovenski. „Wiener Abendpost“ pa odgovarja, da to nij res, in pravi, da je naučno ministerstvo samo ukazalo, da morajo glede predmetov, ki se predavajo slovenski, vsem učencem rabiti slovenske učne knjige in da vsi učenci morajo iz teh predmetov delati izpite v slovenskem učnem jeziku. Ob enem izjavlja „Wiener Abendpost“, da so učiteljska državni, ne deželni zavodi in tako razdeljeni, da je moč vzgajati dosta učiteljev za vsako narodnost; ljubljanski učiteljski sta torej v prvi vrsti opredeljeni izobraževanju učiteljev za slovenske ljudske šole; če se pripravniki s Kranjskega hoté izučiti samo za nemške šole, jim je hodi v nemška učiteljska zunaj dežele.

— (Imenovanje.) Martin Senekovič, naš rojak, imenovan je ravnateljem višje-ga gimnazija v Gospiči.

— (Duhovenske spremembe v ljubljanskej škofiji.) G. dr. Ivan Gogala je imenovan vodjo v bogoslovji in g. Toma Zupan vodjo v Alojznici. G. Matej Klun pojde za beneficijata v Šmartno pri Litiji. G. Mihael Arko pa za kaplana v Škofjo Loko.

— (Državne obrtne stipendije po 300 gld. na leto,) katere je ministerstvo za

uk in bogočastje ustanovilo za najbolj odlične učence takajšnje, z veliko realno zvezane, nadaljevalne obrtne šole, da bodo pohajali c. kr. obrtno učilnico v Gradci, dobili so: Peter Toman, Ernest Cigoj in Karl Coriari.

— (Koncert.) Drevi bode v čitalnični restavraciji svirala gledališka godba pod vodstvom kapelnika g. Majarja. Vstopnina je prosta.

— (Ustrelil) je v petek popoldne na ljubljanskem gradu vojak na straži kaznenca, ki se je baje z nekaterimi tovariši skozi okno norca delal iz njega.

— (Hrvatska čitalnica v Kastvu) prireja v 19. dan t. m. na korist „Bratovščine hrvatskih ljudij v Istri“ zabavo s tem-le programom: 1. Lžičarov potpouri „Živila Hrvatska“, svira glasba domačih diletantov. 2. I. Jurkoviča „Kumovanje“, vesela igra v 3. činih. Provoja domače kazalištno diletantsko društvo 3. Pevanje. 4. Šaljiva tombola. 5. Ples. Početek točno ob 7. uri zvečer. Vstopnina za moškega 1 gld. Darovi prejemajo se zahvalno.

Razne vesti.

* (Za česko narodno gledališče) je darovala tudi „Assicurazione generali“ v Trstu 1000 gld.

* (Hud potres) je bil 10. t. m. na več krajih srednje Italije. Porušilo se je več hiš in nekaj ljudij je bilo ubitih.

* (Goveja kuga) se na Ogrskem zelo širi; prikazala se je tudi blizu Dunaja.

* (Rastava na Reki.) Na Reki hote osnovati stalno razstavo ogrskih pridelkov in izdelkov. S tem bi radi dali Magjari Reki nekoliko bolj magjarsko lice.

* (Mejnarodna geografska razstava) se je odpela v Benetkah v 1. t. m. Baje, da avstrijske karte vzbujajo splošno pozornost.

* (Najglobokejši predor.) V Pribramu so imenitni rudokopi za svinco in srebro. Imenitni so tudi zaradi preglobokih jam ali predorov, v katere morajo rudarji hoditi. Ravno tu je najglobokejši predor celega sveta. Tako imenovani Albertov predor meri namreč v globčino 1032 metrov.

* (Vojna ladija) z imenom „Tevton“ se je Angležem razbila na poti okolo Afrike. Na njej je bilo 300 potovalcev; rešilo se jih je le malo število.

* (Kralj Ja-Ja.) V Afriki so res ljubeznive razmere. Angleški listi poročajo, da se je kralj Ja-Ja na zapadne obali v Afriki moral bojevati z vstajnimi podložniki. Uprli pa so se proti njemu zaradi tega, ker je kralj hotel povzdigniti obrt, a prebivalci niso bili z njim istih misli. Kralj je zmagal. Premagane pa je ukazal kuhati v olji in njihove kože s čela je vporabil za kinč svoje palače.

* (Amerikansko.) V severni Karolini se je pred kratkim sam usmrtil William Drockes na poseben način. Nekaj dni pred svojo smrtjo je hotel svojo ženo ustreliti, a samokres se nij hotel sprožiti. To ga je pa tako ujezilo, da je javno naznanil, da se bode v 17. dan avgusta obesil; dejal je, da bode radovednežem uže naznanil s strelom, kjer si bode začel življenje. Točno ob 12. uri istega dne začel se je strel, samomorilčevi prijatelji so hiteli na kraj, od koder se je slišal strel in tam so našli Drockeja vrhu drevesa sedeti, okolo vratu pa je imel pridrgneno vrv. Ko so ga prosili, naj gre doli, se je uljudno poklonil, skočil z drevesa in vrv mu je strla vrat.

Poslano.

Sl. ljubljanskej mestnej gospodski.

V našem mestu so odločeni le trije kraji, kjer smejo postajati fijakarji z visoke gospodske dovoljenjem, namreč na Dunajski cesti, na Kongresnem in na Mestnem trgu. Jaz ne vem, ali sl. mestni magistrat misli, da samo v teh mestnih oddelkih stanujejo ljudje, ki potrebujejo fijakarje, drugi pa da se nikoli ne vozijo in torej, če prav kdaj hoté imeti voz, lahko četrto ure daleč ponj hodijo ali pošiljajo: to

pa vem, da v družih mestih človek mnogo bolj pogosto nahaja fijakarje, nego v Ljubljani. Ker to gotovo nij napačno in Ljubljana rada posnema velika mesta, da bi se ona postala velika, zatorej bi kazalo, da bi se naši „izvoščiki“ nekaj drugače razpostavljali, nego dozdej. Mnogo imenitne gospode stanuje n. pr. okolo Križevniške cerkve, razen tega je blizu nje več uradov: deželna vlada, okrajna sodnija, vojaške, odvetniške in beležniške pisarne; kolikokrat treba nagloma voza, pa kje ga dobiti? Najbližji stoji tam kje pred kazinom! Ravno taka je pri sv. Jakobu, kjer je deželna sodnija, državno pravdnistvo itd., ali pa na Valvazorjevem in Cesarja Josipa trgu, kjer se nahajajo vsi finančni uradi, okrajno glavarstvo, šole, duhovenske gospodske i. dr. — pa nikoli nikjer nobenega voza! To je skoro tako, kakor da so v Ljubljani ljudje zaradi fijakarjev, ne pa fijakarji zaradi ljudij. Na Mestnem trgu in pred „Slonom“ pa navadno toliko fijakarjev stoji, da so sami sebi na poti in drugim, zlasti ker se fijakarski blapci nastavljajo po trotovarji in po vrhu še razne burke uganjajo, da drugi ljudje niti ne morejo naprej. Sploh našemu redarstvu, katero mnogi pot svoj nos vtika v stvari, ki ga nič ne brigajo, priporočam, naj se bolje pazi na te fijakarske blapce, mej katerimi je več nerodnežev, ki se na ulicah jako surovo obnašajo. Drugodi gospodska tega ne trpi, nego posebno ostro gleda na to, da se spodobno vedejo ti ljudje in uljudno. Včasih se nekateri na glas tako podlo pogovarjajo mej sabo, da pohujšujejo mladino in v zadrego spravljajo poštene ženske, katere mimo hodijo. Tudi zaradi tega bode bolje, da se fijakarji drugače razdelé, pa da jih ne bode toliko na enem kupu. Razen zdanjih postajališč naj se jih nekaj nastavlja na Cesarja Josipa trgu, nekaj pred sv. Jakobom, nekaj poleg Križevnikov, nekaj morebiti tudi na Bregu in nekaj pred gledališčem.

Pa še neko nepriliko moram omeniti. Kdor v tržne dni jutraj hodi po velikem trgu, vé, kakšna gnječa je vselej tam. Več nego tri četrtri širjave prek vsega trga povzamejo kmetice in branjevke, ki prodajajo; na drugej strani stoji dolga vrsta fijakarjev in samo po sredi ostaja ozka cesta za vozove in ljudi, ki od vseh krajev vró tu sem in ne mogó ogibati se hitro jeden družemu, tako da se vsak hip kje zagvozdi promet, pa nastane krik in kreg. Čuda, da se ne zgodi večkrat kaka nesreča. In tu bi bilo prav z malim lahko pomagano. Ali ne morejo fijakarji v tržne dni vsaj do 10. ure dopoldne mesto na trgu stati za vodo na Francevem nabrežji, kjer imajo prostora dovolj?!

—t—.

Listnica opravištva. Gosp. J. M. v Volčah. Sedaj imate plačano do 31. oktobra t. l.

Tržne cene

v Ljubljani 17. septembra t. l.

Pšenica hektoliter 9 gld. 10 kr.; — rež 6 gld. 01 kr.; — ječmen 4 gld. 40 kr.; — oves 3 gld. 09 kr.; — ajda 5 gld. 51 kr.; — prosó 4 gld. 56 kr.; — koruza 5 gld. 80 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 gld. 50 kr.; — fižol hektoliter 7 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 90 kr.; mast — gld. 84 kr.; — špeh frišen — gld. 76 kr.; špeh povojen — gld. 78 kr.; — jajce po 2½ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 56 kr.; — teletnine 50 kr.; — svinjsko meso 60 kr.; — sena 100 kilogramov 2 gld. 14 kr.; — slame 1 gld. 51 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. — kr.; — mehka 4 gld. 20 kr.

Dunajska borza 17. septembra

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76 gld. 60	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	40
Zlata renta	94	10
1860 drž. posojilo	130	75
Akcije narodne banke	829	—
Kreditne akcije	352	50
London	117	75
Srebro	—	—
Napol.	9	36
C. kr. cekini	5	56
Državne marke	57	50

Božjast

ozdravlja pismeno specialni zdravnik **dr. Killisch** v **Draždanah** (Dresden, Sachsen). Za velike uspehe (8000) velike medalje znanst. društ. v Parizu. (430—8)

280 hektolitrov belega vina,

pridelanega iz finih domačih in tujih vrst grozdja od leta 1877, 1879, 1880, a hektoliter od 12 do 20 gld., ima na prodaj **grasčina Stari Ribnik** pošta **Metlika**. Poskušnje se na zahtevanje pošljejo franco. Več o tem se zve pri (536-1)

Stanislavu Klaiči,
oskrbniku grasčine Ribniške.

Za jesensko in zimsko saisono

dobili smo ravno kar bogato zbirko cene, modne, solidne, to- in inozemske **robe za obleko**, katero najtopleje priporočamo p. n. občinstvu, obetajoč največjo postrežbo in najbolj modno fačono. (535-1)

Predstojništvo „uniji krojačev“.

Lepe in po cenil klobuke in čepke,

kakor tudi

kožuhovino

prodaja

Anton Krejči,

v Ljubljani, na kongresnem trgu na oglu gledaliških ulic. (506-3)

H. Ničman,

v Ljubljani, Stari trg,
ima v zalogi vse (529-2)

šolske knjige,

kakor tudi vse druge **šolske potrebščine** ter jih priporoča p. n. roditeljem, učiteljem in dijakom.

Trgovski učenec

se precej sprejme v jedno veliko prodajalnico na deželi. Mladenič mora biti iz dobre hiše, s potrebnimi vednostimi in zmožen slovenskega in tudi malo nemškega jezika. — Kje? pové opravništvo „Slovenskega Naroda“. (530-1)

!!! Zavarovanje !!! proti izgubi na borzi dadó (492-3) le premije in stelage.

Take, kakor tudi vsa borzna naročila, oskrbuje pri pokritji gld. 100.— začeni, pri katerem se lahko na teden dobi gld. 10-20.

Fran Friedländer.

Wechselstube, Wien, Wollzeile 5.

Na naročilna pisma se takoj odgovori franco.

Tužil

16. septembra:

Pri **Stonu**: Weiss z Dunaja. — Širca iz Siska. — Planinšek iz Idrije.

— Wagner iz Št. Martina. — Fluck iz Trsta.

Pri **Malič**: Schneider, Friedrich z Dunaja. — Kunc iz Trsta. — Miglič iz Rogateca.

Lekarna „pri samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-jeva

na mestnem trgu v Ljubljani.

priporoča p. n. občinstvu sledeče, zmirom sveže (frišne) vsled dolgoletnega izkustva kot **izvrstno uplivne** priznane specialitete, izkušena domača in **homeopatiška** zdravila: (532-1)

Planinski želiščni sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost, vratobol, prsne in pljučne bolečine; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči sok in siropi.

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje, najboljše vrste

bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne otekline. 1 skl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda, najboljše za ohranjanje zob

pravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kri čistilne kroglice, c. kr. priv., ne sme bi

gosposinjstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijajno osvedočile pri

zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpjenih udih, skazenem

želodcu, jetrnih in obistnih boleznih, v škatljah a 21 kr.; jeden zavoj

s 6. škatljami 1 gld. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Naročila iz dežele izvrše se takoj.

Za jesensko in zimsko saisono

dobili smo ravno kar bogato izbirko **lepe in trpežne robe za obleko** in priporočujoč p. n. občinstvu najokusnejše, najmodnejše in cene izdelke, prevzemamo tudi robo za narejanje obleke.

Spoštovanjem

J. Casermann & Comp.,

gledališka ulica, v Pavlinovej hiši.

(526-2)

Na svojem zadnjem poslovnem potovanji nakupil sem si znatno število zelo širokih

trakov,

popolnem ali na pol svilenih, osobito primernih za

vence in zastave.

Pri trakovih za vence in zastave oskrbim tudi **tisk in zlate ali srebrne rese** (franže) po **najnižji ceni in točno.**

Obile naročbe se nadejajoč se priporočam

J. S. Benedikt.

(499-4)

KAROLU TILBU,

pod Trančo št. 2.

Velika izbirka (531-1)

vseh šolskih, pisnih, risalnih potrebščin in pisarničnih del.

2000 gld.

lahko na leto zaslužijo **gostilničarji in kupčevalci**. Brošurica fabrikacij velja 3 gld.; dobi se po poštne podvzetji: **F. Schlosser, Trst.** (419-45)

Od specialnega zdravnika dr. M. Deutscha
zboljšano

višještabnega zdravnika dr. Schmidta

olje za posluh

zdravi gluhost, če nij prirojena, odstrani šumenje in boi v ušesih itd., kakor tudi **vsako** oboletost večinoma takoj.

Izmej skoro vsak dan dohajajočih zahval naj priobčimo danes le-to:

Zgodovina **olja za posluh** zdi se mi vedno bolj čudna; a resnica je, da imam zopet izgubljeni posluh, kar Vam s hvaležnostjo proti Bogu, ki je rabo tega sredstva bl. goslovil, javljam.

Sprejmite torej s tem mojo najodkritosrenejšo, globoko čuteno zahvalo.

Spoštovanjem (534)

Stari-Arcis. **J. Tschritter.**

Dobi se z navodom k rabi vred za gld. 2.40 franco iz

glavne zaloge

Jul. Graetza, Dunaj, Praterstrasse 49.

Slabotnega starčka in mladega moža slednja življenja pomoč.

Moj 80 letni mož in jaz, ki sem zdaj 74 let stara, midva oba sva prišla ob vse moči in davno bi uže ne bila živela več, da nijsa **Iv. Hoff**-ovo sladnega izlečka zdravstveno pivo, ki so ga nama priporočili, rabila in ga še rabiva. Nama obema je dalo le to sladno pivo moč in življenje in midva izrekava fabrikantu najglobokejšo zahvalo. Najina želja je, da se ta izjava v interesu starih in telesno slabotnih osob priobči in pripravljena sva tudi na ustna vprašanja odgovarjati.

Charlotte Ewald, roj. Heinrich,

(žena upokoj. sedlarja iz cesarske konjarnice), Moabit, Cerkvene ulice št. 15.

Prosim, da mi pošljete 60 steklenic sladnega piva in 15 zavitkov sladnega bonbona.

C. kr. dvornemu oskrbovatelju gospodu Ivanu Hoffu, komisijskemu svetniku, posestniku c. kr. zlatega križca za zasluge, vitezu visocih redov, izumitelj

in jedin fabrikant **Iv. Hoffovega** sladnega izlečka, dvorni oskrbovatelj mnogim knezom evropskim, na Dunaji, fabrika: Grabenhof, Bräunerstrasse 2, pisarna in zaloga: I., Graben, Bräunerstrasse 8.

Uradno zdravstveno potrdilo.

C. kr. osredni odbor itd. Flensburg: **Ivana Hoffa** sladnega izlečka zdravstveno pivo se je skazalo kot prav izvrstno krepilo.

Major Wittge, delegiranec c. pruskih bolnic.

Svarilo! pri rabi ponarejenih, takozvanih sladnih izdelkov.

Zahtevajo naj se le **pravi**, 57 krat od cesarjev in kraljev in največjih medicinskih večšakov odlikovani in priznani **Iv. Hoffovi** sladni izdelki z varstveno znamko (podoba izumiteljeva), registrirano pri c. kr. kupčijijske sodnji v Avstriji in Ogrskeji. Nepravim izdelkom družih manjkajo zdravilne snovi zelišč in pravo narejanje Ivana Hoffa sladnih izdelkov in lahko po izjavah zdravnikov zelo škodljivo vplivajo na zdravje.

Pravi Ivan Hoffovi sladni bonboni za prsa so v višnjem papirji. **Menj kot za 2 gld. se ne pošilja.** (518-2)

Zaloga: V Ljubljani: **G. Piccoli, Erazm. Birschitz,** lekarnarja, **P. Lassnik, H. L. Wencel,** specerijska prodajalnica. V Gorici: **Peter Venutti.**